

TĖVIŠKĖS

Registered at G.P.O. Melbourne for transmission by post as a periodical Price 1/6

VI METAI

MELBOURNE, 1961 m. kovo mėn. 15 d. Nr. 11 (256)

MUS DAR LAUKIA ILGA KOVA?

JAV Hovardo universiteto profesorius ir Baltųjų Rūmų patarėjas Kissinger, paskelbė knygą „Reikia pasirinkti“. Tą knygą skaito visi vadovaujantys politikai ir žinoma turi įtakos jų sprendimams.

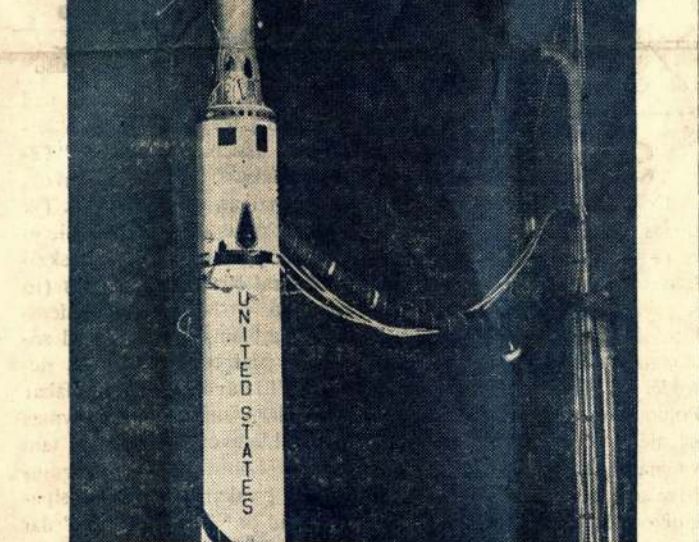
Minėtas profesorius įrodinėja, kad kova su sovietais bus ilga ir Amerika tam turi būti pasiruošusi. Klaidinga manyti, kad Rusijos kovingumas sumažės su augančia pramone ir kylančia nauja inteligentija. Autorius nurodo, kad pramonės išvystymas ir inteligentijos išugdymas nesumažina Vokietijos karingumo, taip lygiai nesumažins ir sovietų. JAV turi taip išdėstyti savo atominę pajėgą, kad jos atlaikytų pirmą sovietų puolimą. Todėl amerikiečiai turi kiek galima plačiau išsklaidyti savo bombonešius, padidinti povandeninių laivų skaičių su Polaris raketomis, o pastovias raketų bazines įrengti po žeme. Karo atvejui abi pusės vengs panaudoti atominis ginklus.

Ketina paskelbti raportą JAV vyriausybė ketina paskelbti raportą, kuriame bus nurodyta, kaip Eisenhovo vyriausybė jau pernai metais žinodama apie ateinančius ūkinius sunkumus, juos slėpė ir neslėpė jokių priemonių.

Kas vyksta po prekybos skraiste JAV vidaus saugumo komisijos pirmininkas senatorius Dodd paskelbė, kad Amerikos prekybos departamentas buvo išdavęs leidimą vienai firmai parduoti sovietams mašinas, kurios reikalingos raketų gamybai. Mašinos ypatinės tuo, kad nepaprastai tobulos savo tikslumu. Tokių mašinų dar niekas ligi šiol pasaulyje negami-

na ir negali pagaminti. Neturi tokių preciziškų mašinų ir sovietai. Amerikiečių specialistai mano, kad tik dėl šitokių preciziškų mašinų neturėjimo sovietai negali sparčiai gaminti raketų karo reikalui. Amerikiečių žvalgyba turi davinį, kad dėl tokio preciziškumo trūkumo sovietuose paskutiniiais mėnesiais sprogo keturios raketos.

Siuo metu iš JAV į sovietus jau yra išsiųstos 45 tokios mašinos, nors amerikiečių kariuomenės vadovybė tam buvo priešinga. Tačiau prekybos departamentas to nepaisė ir leidimą davė. Nustatyta, kad net 65 procentai visos Ameri-

Taip atrodo amerikiečių oro stebėjimų satelitas Tiros II paruoštas šovimui į erdves. Šio satelito pirmtakas Tiros I, kuris ligi savo sugedimo dienos (1959 m. balandžio mėn. 1 d.) perdavė į žemę 22,952 nuotraukas liečiančias oro stebėjimo davinis. Satelitas Tiros II ligi šiol veikia be sutrikimų. Jis buvo paleistas lapkričio 23 d., sveria 127 kilogramus ir aprūpintas 2 foto kameromis

BĖDOS DAR ATSILIEPIA

Nepriklausomybės davimas Kongui sukėlė pasauli ant kojų, bet taip pat sujudojo ir pačią Belgiją, kuri Kongui davė nepriklausomybę. Su Kongo nepriklausomybe Belgija neteko didžiulio pajamų. Išdu užlopyti Belgijos vyriausybė buvo priversta pakelti mokesčius ir sumažinti socialinį aprūpinimą. Tas sukėlė ištisą mėnesį trukusius neramumus Belgijoje. Neramumai

Pietų Amerikoje pareikšta Lietuvai simpatijų

„Eltos Informacijų“ bendradarbio pranešimu iš Urugvajaus — ten Vasario 16 d. proga visa eilė radijo stočių transliavo programą lietuvių ir ispanų kalbom. Kalbas per radiją pasakė min. dr. K. Grauzinis, spaudos atache K. Čibiras, ištikimas lietuvių draugas J.P. Martinez Bersetche ir kiti.

Gražiai Lietuvai pasitarnavo urugvajiečių spauda. Oficiozinis dienraštis „El Debate“ pabrėžė, kad Lietuvai vėl kada nors užtekės laisvės saulėtekis. Valdžiai artimi dienraštis „El País“ ir „El Plata“, be to diktysis dienraštis „El Día“ ir kiti taip pat įsidėjo Lietuvos laisvės reikalui palankius straipsnius.

dar labiau pakenkė kraštui. Vyriausybė buvo priversta skelbti naujus rinkimus nesulaukus kadencijos galo. Nuo 1958 m. Belgiją valdo socialinė krikščionių partija drauge su liberalais. Prieš tai valdė socialistai drauge su liberalais. Socialistai žmė nusavinti katalikų mokyklas ir todėl krašte kilo neramumai, kurie privertė prie socialistų valdžios pralaimėjimo. Dabar socialistai vėl tikisi paimti valdžią į savo rankas. Jie skelbia, kad sumažins mokesčius ir pakels socialinį aprūpinimą. Liberalai bandė ankščiau išieiti iš vyriausybės ir nenorėjo sutikti su mokesčių pakėlimu. Tačiau Belgijos karalius liberalų atsistatydinimo nepriėmė, bet paleido parlamentą ir paskelbė naujus rinkimus kovo 26 d. Paleistame parlamente krikščionys turėjo 107 atstovus, socialistai 84, liberalai 21 ir komunistai 2.

Paprašė ne iš to galo UNO sekretorius Hammarškoldas paprašė tarptautinį teismą ištirti, kas nužudė Lumumbą. Tačiau sekretorius nepaprašė teismo ištirti, kiek asmenų nužudė Lumumbą valdydamas Kongą.

Nemėgsta Pabaltijo, Rytų Europos Vasario 25 d. Vilniaus radijas savo tarptautinėje apžvalgoje atštriai nusitvėrė amerikiečių politiką, „kuriems vis dar atrodo, kad galima istoriją pasukti atgal“ ir grąžinti Eisenhowerio-Dulleso laikų politiką. Aštriausią Vilniaus radijas pasisakė prieš JAV senatorių Dodd, kuris viename viešame susirinkime atvirai pareiškė, kad „svarbiausias Amerikos tikslas turi būti išvaduoti Rytų Vokietiją ir Rytų Europą. Šiam tikslui pasiekti Dodd atvirai rekomendavo varyti atitinkamą ardomąją veiklą“. Vilniaus apžvalgininkas tokį amerikiečio pareiškimą vadina piktai įpareigojimą — nurodo minėtas profesorius.

KAS VYKSTA PO PREKYBOS SKRAISTE

kos prekybos su sovietais, amerikiečių kariuomenės vadovybei nepriimtina saugumo sumetimais. Tačiau prekybos departamentas yra kitos nuomonės ir prekybą su sovietais varo toliau.

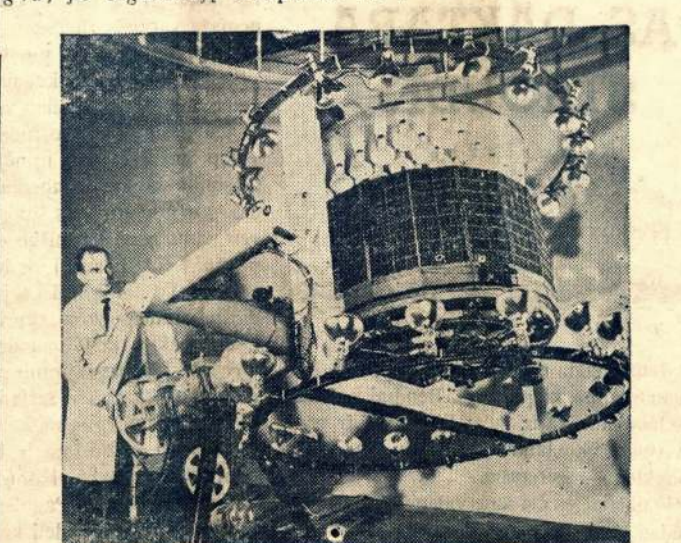
Prekybos departamentas jį jam daromos priekaištus aiškina, kad girdi firmos turi savo gaminius parduoti. Senatorius Dodd betgi nurodė: jeigu valstybė perka kviečius sviestą ir mėsos produktus ir visa tai kraują į sandėlius, tai kodėl negali nupirkti ir tokių mašinų ir jas palaikyti, negu slūsti į užsienį ir stiprinti priešą apsiginklavimą.

Socialistų Pasveikinimas

Lietuvių priėmimo Vasario šešio liktosios proga Londone Lietuvos pasiuntinį min. K.B. Balutį sveikino ir perdavė Lietuvai linkėjimus netik gausus skaičius lietuvių veikėjų, bet ir kitų tautų atstovų. Pažymėtina, kad dalyvavo ir Aukštųjų rūmų atst. lordas Bedington-Berens. Jaukų įspūdį sudarė Socialistų Internacinalo gen. sekretoriaus Albert Carthy sveikinimo raštas įteiktas Didž. Britanijos Lietuvių Sąjungos pir-kui Inž. J. Vilčinskui Vasario 16-sios proga. Rašte buvo t.k. pasakyta: „Šiais laikais, kai Sovietų Sąjunga dažnai taip veidmainiškai pasisako apie senojo tipo kolonializ-

mą, pravartu prisiminti, kad Jūsų kraštas (Lietuva) buvo vienas pirmųjų aukų naujojo tipo kolonializmo, kurį įvedė Sovietų Sąjunga. Jūsų kraštas taip pat vienas pirmųjų patyrė išdavas rusų politikos naikinti tautas, nenorėjusias pasiduoti Stalino komunizmui... Mes esame įsitikinę, kad dabar vykstančios titaniškos grumtynės išsprends taikiu būdu ir kietomis derybomis. Jūs galite būti tikri, kad demokratinis socializmas tvirtai laikysis tiek tautų laisvės atstatymo dėsniu, tiek žmogaus teisių principų“.

Nėra pyrago, bet yra daug degtinės bonkų. Jurbarko piliečiai Vilniaus „Tiesoje“ skundžiasi, kad jų maisto krautuvėse kartais negalima gauti pyrago, bet alkoholinių gėrimų esą pilnos lentynos. Per visokius gyventojų susibūrimus išsiuntinėjami „skraidantieji bufetai“, kurie žmones aprūpina pirmojo eilės degtinėmis. Brigadininkai ne visada organizuoja darbus taip, kad būtų laiku atlikti lauko darbai, bet išgėrimus, girdi, jie organizuoja kruopščiai.

Taip atrodo amerikiečių satelitas Tiros II, kuriame įtaisytos foto kameros ir kiti reikalingi oro stebėjimams įtaisai. Jo informacijos iš anksto nustatyta viessų kryptis ir pramatomo oro ciklonų judėjimai. Ligi šiol 21 valstybės oro pranešimų biurui naudojasi satelito informacijomis ir palengvina pramatyti būsimą orą žemėje.

Bendras Vatikano vaizdas. Į čia nukreiptas pasaulio dėmesys dėl būimo Bažnyčios suvažiavimo, kuriame iškils ir vienybės klausimai.

Tos Valstybės Yra Gyvas Pavyzdys

Didžiausias amerikiečių dienraštis „The New York Times“ (kuris laikomas geriausiu informuotu laikraščiu pasaulyje) Vasario 16 d. šventės progą patalpino šitokį vedamąjį:

„Padrašinti prezidento Kennedy pažado dirbti „galutinei Rytų Europos tautų laisvei bei-gerovei“, kaikiur žmonės šių tautų, atstovaujančių daugelį kitų, šiandien mini 43-čias metines savo krašto nepriklausomybės su nauja draša ir įkvėpimu. Tie žmonės yra lietuvių tauta — tėvynėje ar svetur. Kaip ir jų baltiškioji kaimynai latviai ir estai, jie kovojo ir laimėjo laisvę bei nepriklausomybę per 1 Did. karą po daugiau šimtmetų trukusios Rusijos caro priepaudo, kad taptų pirmosiomis sovietinių carų aukomis per II D. karą.

Laisvės žibintas betgi negėsta ir plačiai jiems šviečia. Jų viltį ir drąsą stiprina Vakarų pripažinimas jų nepriklausomybės, nors sovietai padarė jas tik popierinėmis valstybėmis — „sovietų respublikomis“. Nei žudynės, nei masinės deportacijos, nei žiauri priepaudo nepajėgė sunaikinti jų tautinės sąmonės, kurią sovietai vadina „buržuaziniu nacionalizmu“, tačiau pripažįsta jį pajėga, su kuria reikia skaičiuoti.

Dabartinių pasaulio įvykių sanjony trys Pabaltijo valstybės, netgi ryškiau nei kitos Rytų Europo-

tautos, turinčias bent savas manekines valstybes, yra gyvi sovietinio kolonializmo pavyzdžiai, rodą sovietų „antkolonializmo“ propagandos veidmainiškumą. Jų atstovai užsieniuose yra nariai „mažųjų Jungtinių Tautų“ — Pavergtųjų Tautų Seimo. Jų byla taipgi yra verta įrašyti Jungtinių Tautų darbotvarkėn, kaip to reikalauja dabar Kongreso svarstoma rezolucija, drauge su Vengrijos byla, kad būtų svarstoma, kai tik iškils kolonializmo klausimas“.

Pasninkas

Kristus, pradėdamas savo darbą, pasninkavo tyruose. Velnias mėgino jį gundyti — „Jeį Tu Dievo Sūnus, sakyk, kad iš šių akmenų pasidarys duonos“. (Mt. 4.3) Kristus daugino duoną, bet tik ne sau. Nevargino Jis pasninkais nė savo apaštala. Kartą net Jono mokiniai skundėsi: „Kodėl mes ir parsiėjai dažnai pasninkaujame?“ (Mt. 9.14) Kristus nepaneigė pasninko, bet tik suteikė apaštalams privilegiją: „Bet ateis dienos, kada jaunikiš bus nuo jų atimtas ir tuomet jie pasninkaus.“ (Mt. 9.15) Kartą apaštala mėgino išvaryti velnią, bet tas neklaušė. Kada Kristus jį išvarė, apaštala paklausė, kodėl jie negalėjo išvaryti. Kristus atsakė: „Ši gi veislė kitaip neišvaroma, kaip malda ir pasninku“. (Mt. 17.20) Malda ir pasninkas sustatomi vienoje eilėje. Tai galingoji malda, kurios ir velniai bijo. Tai tikėjimo tvirtumas, apie kurį Kristus kalbėjo: „Jei turėsite tikėjimą kaip garstyčios grūdą, jūs sakysite šitam kalnui: Pasikelk iš čia į ten, ir jis persikels.“ (Mat. 13.3)

Apaštalai paklausė. Po Kristaus mirties jie pasninkavo. Kiekviena malda buvo jungiama su pasninku: „Tuomet jie pasninkavo, meldėsi, dėjo ant jų rankas ir juos išleido.“ (Saulių ir Barnabą) (Apd. 13.3)

Povilas ragina ir korintiečius pasninkauti (pl. 2 Kor. 6.5). Visi pirmieji krikščionybės amžiai atžymėti dideliu pasninku. Dar mes pamename, kaip pasninkavo mūsų tėvai ir bočiai. Ir mes negalime kitaip žiūrėti į pasninką, jei norime laikytis krikščioniško gyvenimo. Be maldos ir pasninko mūsų tikėjimas bus visai išblėšęs ir neturės jokios galios. Veltui bus bet kokia veikla ir dideli užsimojimai. Nepasisekus darbams turėsime klausyti kaip tie apaštalai, kodėl mums nepavyko. Kristus atsakytų, kad šie darbai atliekami tik per maldą ir pasninką.

Pasiskaitys už Kiniją

Laukiama, kad sekančioje UNO sesijoje didelė dalis pasisakys už Kinijos priėmimą į UNO. Neaišku, ką tokiu atveju darys Amerika: susilaikys nuo balsavimo ar priėmimą vetuos

SEKA BE SUSTOJIMO

Sovietų Sąjunga turi nemažą povandeninį laivyną, kuris karo metu gali pridaryti daug sunkumų vakariečiams

.....NATO vadovybė šitą turi mintyje ir todėl jau dabar sovietų laivyną judėjimas budriai sekamas. Sekimo punktai būdi strateginėse vietose. Vienas jų — Grenlandijos bei Islandijos salų tarpas, vadinamas Danijos koridorius. Kita vieta yra Faros salos. Šioje srityje patvirtuota JAV laivai, kurie sudaro vadinamą povandeninių laivų užtvarką, šalia to vyksta nuolatinė žvalgyba iš oro. Šiam tikslui pasiskirti specialūs žvalgybiniai lėktuvai, kurie gali išbūti ore be papildymo 24 val. Paprastai šie lėktuvai išbūna žvalgyboje 6 val. ir juos pakeičia kita pamaina. Viso žvalgybos tarnyboje dirba daugiau nei 200 lėktuvų. Apskaičiuota, kad

pasaulio vandenynuose plaukioja apie 7000 laivų. Norima sudaryti bendrą sistemą visus šiuos laivus sekti. Kai praėjus veikti ta sekimo sistema, kiekvienas laivas bus karinei vadovybei žinomas, kur jis plaukia, koks laivas ir panašiai. Šiuo metu patenkinama tik grynai karinių laivų judėjimo sekimu. Taip pat stebimi ir vadinami sovietų žvejybos laivai. Dėl to sovietai jau ne kartą pakėlė triukšmą, kad laužoma tarptautinė teisė, nes žvalgybiniai lėktuvai nusileidžia visai žemai ir tiria kokias „žuvis“ sovietai žvejoja.

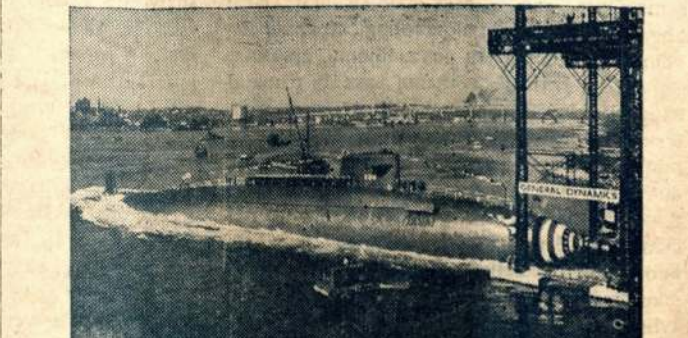
Išvijo ruskiai: Konge Lumumbos įpėdinis Gizenga iš jo valdomos Kongo dalies išvijo 5 komunistų laikraštiniukus, kurių tarpe 1 rusas ir kiti prisidengę kitų tautybių vardais. Dėl išvijimo Gizenga paaiškino, kad jis tai padarė todėl, kad sovietai nesuteikė paramos

REIKALAI GERĖJA

Praėjusią savaitę spaudos konferencijoje JAV prezidentas Kennedy pareiškė, kad ekonominio pagerėjimo laukiama pavasarį ir vasarą. Tačiau kol kas milijonai žmonių be darbo.

Ta pačia proga prezidentas gynė valstybės sekretoriaus padėjėją Williams, kuris keliaudamas Afrikoje pareiškė: „Afrika turi būti afrikiečiams“. Tas pareiškimas sukėlė audrą Anglijoje, nes žiūrėjo kad toks pareiškimas nukreiptas prieš juos.

Vyriausybė stiprins konvencionalę kariuomenę, tačiau tai nereiškia, kad stiprinimas bus daromas atominų ginklų sąskaiton. Tai atsakymas į kilusį triukšmą dėl gynybos sekretoriaus pareiškimo, kad agresijai teks pasipriešinti ne atominiais, bet konvencionaliais ginklais.

Naujas amerikiečių atominis povandeninis laivas „Ethom Allen“ nuleidžiamas į vandenį. Jo pastatymas kainavo 110,000,000 dolerių ir sveria 6900 tonų. Laivas jungtas į Atlanto laivyno tarnybą ir ginkluotas Polaris raketomis liekančiomis ligi 2700 km. nuotolio.

TĖVIŠKĖS AIDAI

SAVAITRASTIS

18 Henry St., Kensington, Vic.

Telef: FF 2355

LEIDŽIA AUSTRALIJOS LIETUVIŲ KATALIKŲ FEDERACIJA

Redaktorius Bronius ZUMERIS 37 Roxburgh Street, Ascot Vale, Vic

Korespondencijas ir straipsnius siųsti redaktoriaus adresu

Laikraštį tvarko Redakcinė Komisija

Prenumeratos kaina metams 2 \$ Kitose kraštuose 7 dol. Atskiras

numeris 1/6. Skelbimai už skilties colį 8/-. Nuolatiniams skelbėjams

daroma nuolaida. Už skelbimų turinį neatsakoma. Redakcija straipsnius

ir korespondencijas taisy savo nuostatais. Prenumeratą siųsti šiuo adresu:

18 Henry St., Kensington, Vic.

Ne Mums Jie Tarnauja

Lylis (Prancūzijoje) arkiv. kard. Lienartas paskeiė savo vyskupijos kunigams raštą apie projektuojamą bendro kunigų su pasauliečiais apaštalavimo organizaciją. Tame rašte jis tarp kitko rašo: "Neprivalome pamiršti to, kad apaštalavimo plane pasauliečiai turi taip pat jiems skirtą vaidmenį atlikti. Mūsų pareiga leisti jiems, kaip aktyviems Bažnyčios nariams, pasiimti atsakomybę už bendrą katalikišką veikimą parapijos ribose ir specialiai už katalikų veikimą

pasaulio ribose. Pasauliečiai netarnauja mums, kad darytų tai, ką mes dvasiškai norime, bet tarnauja Bažnyčiai, kad vienybėje su mumis atliktų savo pasiuntinybę, kaip mes atliekame savo kunigišką pasiuntinybę... Nuo atšlijusių nuo krikščionybės darbininkų, kaimiečių, studentų, į kurių pusę yra nukreiptos visos mūsų evangelizavimo didžios pastangos, mes esame daugiau ar mažiau atstumti, tuo gi tarpu pasauliečiai su jais nuolat gyvena ir bendrauja".

Pavyzdžiu Paima Lietuvą

Italų laikraštis "Il Giornale D'Italia" vasario 16 dieną paskelbė Italijos parlamento vicepirmininko Geatano Martini straipsnį vardu: "Lietuvos nepriklausomybės proga Klauninis kolonializmas ir naujas rusų kolonializmas". Straipsnyje tarp kitko sakoma:

"Europos kolonializmo vyksmas — nors ir per nusikaltimus ir klaidas — nuostabiai išplėtė Vakarų kultūros ribas taip, kad net dykila Azijos ir dvidešimt septynios Afrikos tautos su beveik aštuoniomis šimtais milijonų gyventojų jau galėjo po šio karo pasiekti autonomiją ir nepriklausomybę. Su pagrindu tvirtino Wilhelmas Roepke, kad reikia kalbėti ne apie sutemas, bet apie aušrą, prisimenant, ką Vakarai padarė Afrikoje ir Azijoje.

"Ar galima tą patį pasakyti ir apie rusų kolonializmą? Vakarų kolonializacijai atvedant tautą į nepriklausomybę, Sovietų Sąjungos kolonizavimo vyksmas priveda jas prie tautiško priespaudos, prie netekimo nepriklausomybės, prie kultūros nuosmūgio ir barbariško. Čia negalima kalbėti apie aušrą ir permažą būtų pasakyti — prietemas; reikia kalbėti apie tamsią naktį (kaip Mackbetui), kurlai, atrodo, lyg būtų skirta teisė nesibaigiamai ir niekad nesulaukti naujos dienos apyaušrio.

MASKVOJE

Dar viena reforma

Moskvos patvarkymu, greta žemės ūkio produktų užpirkimo organizacijos steigama visoje Sovietų Sąjungoje taip pat "visasąjunginės žemės ūkio technikos susivienijimai" su valdybomis atskiros respublikos ir skyriais rajonuose. Susivienijimas surinks iš kolchozų ir sovchozų užsakymus mašinoms ir tarpininkaus tų užsakymų išpildyme. Be to, toji organizacija aprūpins žemės ūkį mineralinėmis trąšomis ir kit. reikmenimis. Organizacija užsiims ir mašinų remonto bei panašias reikalias.

Iš Švedijos Lietuvių Gyvenimo

Vasario 19 d. Spongoje įvyko Švedijos LB metinis susirinkimas. Valdybos pirm. arch. J. Pajaujis sveiklos pranešime nurodė, jog per praėjusius metus bendruomenės sąstatai žymesnių pakeitimų neįvyko. Vienbalsiai perrinkta buvusioji valdyba. SLB valdybą šiuo metu sudaro: pirm. arch. J. Pajaujis, sekr. dail. E. Budrys ir ižd. T. Būgienė. Revizoriaus pareigos pavestos inž. K. Gumauskui.

Ant rytojaus po šio pasikalbėjimo (buvo šeštadienis), tuojau po pusryčių, pasiėmęs foto aparatą, patraukiau apžiūrėti "mirusio miesto". Nuo Struodo į šias vietas, ėjo gana geras, vietomis net medžišias išgrįstas kelias. Iš visko matyti seniau gyvai naudojamas, bet dabar jau apleistas ir tik kartais naudojamas vietinių fermerių, kaip laukų kelias. Perėjęs ganyklas ir laukus, apie dvi mylias nuo miestelio, prie pat prasidėdancio miško, kuris buvo aptvertas ir šiuo metu skaitomas kengūrų draustinis miškų, pamaciau pirmojo miestelio likučius. Per buvusį miestelį teka upelis, o per jį stovi net du, seniau buvę gana stiprūs ir dideli tiltai. Dabar apgrūvę ir naudojami pavojingai. Aplinkui stovėjo keletas senai jau nenaudojamų, apgrūvusių gražių, įvairių gyvenamųjų patstatų pamatai, daug visokių vaimedžių, apgrūvęs buvusio garterio mūrinis pečius ir čia pat guli suiręs jo kamina. Prie upelio guli įvairių mašinų grizdai ir aplinkui jokie žmogaus, Vartai į mišką įėjti — užrakinti, bet tas žinoma ne problema pėsčiam. Tik jėvis į mišką, tuojau pat nuo kelio fluoktelėjo dvi kengūros. Jų šioje iškyloje mačiau daug ir įvairaus didumo. Porą mačiau matytis labai senų, kurios didumu drąsiai galėjo lygintis su mūsų miškų vilku, o gal ir gerokai didesnės. Vadinamas miškas einant toliau keliu šiose vietose, buvo tik kaip akys užmato anot vysk. A. Baranausko: "Kalnai keltuoti, pakalinės nuplėti."

(Tęsinys iš praėjusio numerio).

Atvykęs neseniai iš Lietuvos į Vakarų G. Dragūnas toliau pasakoja, kad amatininkai verčiasi dirbdami dviem pamainomis. Dirba fabrike, o naktimis privačiai. Amatininkai užsiima ne tik remontu, bet gamina ir naujus gaminius: gamina vaikų vežimėlius, siuvėjai siuva slapta drabužius, batišuviai ir kiti amatininkai taip pat iš šalies uždarbiauja. Moterys irgi panašiai uždarbiauja kaip gali. Pagauti "slapti" amatininkai apdedami didelėmis baudomis, bet tas padėties nepakeičia. Gyventi reikia, reguliinio uždarbio pragyvenimui nepakanka, būtinai reikia iš šalies pridurti. Eilinis žmogus geresnio drabužio nusipirkti vis tiek negali, nes geresnio kostiumo ar palto medžiagos metras kaštuoja apie 350 rublių (senais rubliais), tai jau yra kaikiurių žmonių vieno mėnesio uždarbis. Dėl suprantama, kad daugelis paprastų žmonių vaikščioja labai prastai apsirengę.

Tų "paprastų žmonių" yra labai daug. Kiemsargiai, naktiniai sargai, kurikai, moterys valytojos ir kt. gaudavo atlyginimo 300 rublių į mėnesį. Buvo žadėję 1960 metų galą atlyginimą pakelti iki 500 rublių, bet praktikoje išėjo taip, kad bemaž pusę tų darbininkų atleido ir likusieji turėjo daug daugiau darbo atlikti, taip kad uždarbio pakėlimas buvo surištas su darbo normos padidimu.

Mokyklose mokiniai irgi išnaudojami. Jiems uždėta pareiga patiemis patalpas valyti. Net atostogų metu mokiniai įjunkomi į darbą. Jie kartu su mokytojais privalo patys remontuoti pastatus ir įrengimus ir pan., nes statybos ir remonto trečiųjų pagalbos negalima prisilaikyti.

Praeitės paminklus ir įrašus stengiamasi kiek galint išnaikinti. Taip

SENATORIUS GINA ESTĄ

DLP N. Australų Tarybos lietuvių atstovas gavo iš DLP senatoriaus F.P. McManus patikimą, kad jis daro žygių ir darys viską, kas galima apginti estą Ervin Viks, kurį Sovietų Rusija pareikalavo iš Australijos išduoti už esą karo metu padarytus nusikaltimus.

Senatorius McManus spaudai pareiškė: "Sovietų valdžios reikalavimas Australijai išduoti apkalintą estą už kokius tai karo nusikaltimus yra grynas propagandos triukas, kuriuo norima išgąsdinti pabėgėlius šiaip geležinės uždangos ir parodyti, kad nors jie ištrūko iš Didžiojo Brolio replių, bet jis juos pasiekia visur."

1957 m. gruodžio mėn. 7 d. Užsienių Reikalų ministeris Casey į mano paklausimą Senate atsakė: "Australija nėra atsaukusi Estijos, Latvijos ir Lietuvos egziliųjų vyriausybės de jure pripažinimo". Aš manau, kad tai reiškia, jog Australija nepripažįsta Sov. Rusijos režimo Estijoje ir dėl to reikalaujamojo tautiečio išdavimas nėra galimas. Sovietų Rusija neabejotinai turėtų žinoti šiuos faktus.

Sovietų Rusijos kariuomenė užėmė Estiją 1940 metais lėpos

Po Okupanto Letena

atsitiko Karo muziejaus sodelyje. Buvo užsimota nuimti sakralinius būstus, įmūrytus prie buv. "Saulės" namų. Buvo bandyta būstus išskirti, bet cementas pasirodė toks kietas, kad užsimojimas nepavyko, nors buvo dirbta tris dienas. Praeiviai seneliai keikdavo darbininkus: "Kad jus perkūnas nutrenktų!" Kartais mokyklose skaitomos poldarbiai, komunistinės paskaitos. Būna, kad vaikai pro langus iššoka ir išsibėgioja, nenorėdami tokių paskaitų klausytis. Porūris išėiti negali, nes čia budi mokytojai.

Labai nenoriai jaunimas eina į komjaunimo organizaciją. Bet kai veikia intensyvus spaudimas, jaunuoliai yra priversti stoti. Kitaip jiems trukdomas ir mokymas ir darbas.

Kauno Zaliakalnyje, kur anksčiau buvo Kauno radijo stotis, dabar stovi trys radijo aukštų bokštai Vakarų transliacijoms trukdyti. Kai šita trukdymo stotis veikia, Kauno mieste nei Amerikos Balso nei kitos Vakarų radijo stoties negalima girdėti. Geresnis Vakarų radijo girdimumas yra maždaug 100 km atokiau. Kaimuose žmonės laisvojo pasaulio lietuviškas transliacijas gerai girdi. Tiesa, trugdytojos stotys nėra vien Kaune, jų yra ir kitose Lietuvos vietovėse ir prie stambesnių sovietinių įgulių, nors stotys yra kiek silpnesnės. Apie 27 km nuo Kauno, Bably link, jau nepriklausomybės laikais buvo stoties radijo stotis. Dabar ten yra galinga sovietinė stotis su daugelį bokštų, kuri pertransliuoja į Vakarų ir Maskvos programas.

Prisikėlimo bažnyčioje — radijo fabrikas. Toji bažnyčia buvo pastatyta prieš karą, bet dar nebaigta ir nepašventinta. Kurį laiką po karo

buvo čia sandėliai, lentiųpūvė ir kita. Prieš porą metų iš bažnyčios padarė 6 aukštų pastatas pramonės reiklams ir jau ilgoką laiką čia veikia radijo fabrikas, kuris išleidžia radijo priimtuvus "Daina", "Neringa". Bet daugiausia čia esą statomi kariški priimtuvai iš Rusijos. Darbininkus priimančiam daroma kruopšti atranka. Ne bet kas priimamas. Turi būti sovietinių ir partinių įstaigų rekomenduotas. Iš eilinių išfabriko darbininkai griežtai kontroliuojami, kad neišsineštų nė mažiausios gaminių dalelės. Jei pagausna, baudžia 3 metais, o kartais net 12 metų.

Svetainių Kaune mažiau — bet gilybė didėja.

Kauno mieste uždaryta visa eilė alinių, restoranų ir kitokių svetainių. Bet užtai krautuvėse žmonės gali gauti alkoholinių gėrimų iki vėlyvo vakaro. Ypač prieš uždarant krautuves susidaro ištisos eilės perkančių alkoholinius gėrimus. Duona blogos kokybės. Visą laiką gyventojai tuo piktinasi, o gydytojai irgi viešai per spaudą reikalauja to reikalo valdžios žygių. Duona esanti su įvairiomis priemaisiomis ir blogai iškepta, gyventojai dažnai suseraga nuo jos skilvio ligomis.

Maisto Lietuvoje yra pakankamai, tik viskas labai brangu.

Lietuvoje daug visokių ligų. Daug žmonių serga nervų ligomis (karo ir pokario pergyvenimų padariniai) ir džiova. Po karo atsirado plaučių vėžys ir kraupo vėžys, kuris nuvaro tūkstančius žmonių be laiko į kapus. Vaistų nėra, kiek reikėtų. Vis dar didelė paklausa užsienio žmonių vaistų, už kuriuos mokamos aukštos kainos.

Už stovimą vietą eilėje — 100 rb.

Jonavoje jau nepriklausomybės laikais buvo stambi baldų pramonė. Dabar ten toje pramonėje dirba apie du tūkstančiai darbininkų. Gaminami ir gana moderniški baldai — deja daugumoje jie išvežami į Rusiją ir kitas "broliskas" respublikas. Tik maža, dalis Lietuvoje pagamintų baldų palieka pačiam krašte. Jų baldų krautuvių. Kai atveža į jas naujų baldų, prie jų stovi minlos žmonių. Čia prisirenka ir įvairių spekuliantų. Jie stovi eilėse netoli krautuvėse, tad turi šansų dar gauti baldų. Interesantams jie savo stovimą vietą eilėse parduoda už 100 rublių.

Apie ekskuzinį Ragauską ir jo dabartinę veiklą. Žinomas ekskuzinis Ragauskas dabar važinėja po visą Lietuvą su ateistinėmis paskaitomis. Kartą Kaune įpaskaitą susirinko daugiasla mokinės mergaitės. Ragauskui kalbant, jos prirašinėjo daug raštelių su įvairiais paklausimais jam. Jo sekretorė raštelių skirstė ir jis atsakė tik į tuos klausimus, kurie jam buvo patogūs. Viena mergaitė parašė ant rašteliu: "Tu tarnauji Dievui, prisieiki jam, dabar viską pamylėi po kojom ir komunistams pasidavęs tarnauji velniui. Kuo tai nori pateisinti?" Žinoma,

ATOSTOGOSE PAS DAKTARĄ STROUDE

Reportažas

J. A. SKIRKA

(Tęsinys iš praėjusio numerio)

mediniai pabėgiai, o geležinkelio pylimas šiuo metu naudojamas kaip kelias. Bendrai paėmus, vietovė labai idiliška ir dabar čia įsikurti ir verstis pav. bičių ūkiu, laikant ir karvių, nes aplinkui ganyklos — geriausios.

Pavaikstinęs čia apie valandą laiko, grįžti panūdau anuo geroju keliu, kita kryptimi ir tuom pačiu apžiūrėti plačiau apylinkę. Nors joki informacija ir neturėjau, kur eina šitas kelias. Bet mano supratimu, jis turėjo vesti tik į apgyvendintas vietas ir dar į kurį nors didesnę centrą ir kur daugiau jei ne į Stroudą?

Beto tikėjau eidamas tokiu dideliu ir geru keliu susitikti ir vieną — kitą mašiną ir sužinoti iš pravažiuojančių kelių kryptį. Jeigu ji būtų man netinkama, tuom pačiu galėjau būti mašina grąžintas atgal prie kryžkelės. Bet čia ir buvo mano nenumatyta didelė klaida, kaimavusi man nemažą vargą ir rūpesčio. Tad įspėjau visus, kurie ateityje keliausite po šiuos miškus — nepasitikite gerasi jų keliais. Nes kuo geresnis kelias, tuom pačiu giliau veda į tankiausią mišką ir ten pasibaigia. Pasirodo šie miški masyvai (kaip anksčiau jau minėjau), yra išnuomoti masonito žaliavai. Fabriko administracija savo darbui ir priemonėmis šiuos kelius praveda savo reikalamis geresnei miško eksploatacijai ir transportui. Keliai tiesiami vis tolyn ir į šonus, pagal reikalą. Tą darbą atlieka pastoviai dirbanti du didžiuliai buldozeriai, kuriuos vieną pradžioje kelio, o kitą kelti pabaigoje ir radau. Miške dirbama tik paprastomis darbo dienomis. Kadangi tą dieną buvo šeštadienis, tad jokios mašinos, nei žmogaus miške nesutikau.

Gerai prižiūrimu ir išvažinėtu keliuėjau bent keletą mylių kalnų pašlaitėmis. Kelias kaskart vis blogėjo. Pagaliau visai naujai praves tas kilo į statų ir didelį kalną. (Daktaras pasakojo, kad jo Holdenas manęs vėliau čia ieškant, tik pirmu bėgiu šiaip taip traukė į kalną) Vienoje kalno lygėnėje vietoje buvo įrengta maža kilnojama lentiųpūvė medžiagos paruošimui ir vėl joki žmogaus. Viskas čia aplinkui stovėjo

be jokios apsaugos, aplinkui matėsi daug didelių statinių su tepalu ir benzinu ir visi naudojami darbai įrankiai. Lentinėje pastogėje indai arba tai virti, lėkštės, cukrus, biskvitai. Kelias nuo čia vedė aukštyn į kalną, kur stovėjo paliktas Dievo apsaugai buldozeris ir kelias tuom pačiu pasibaigė. Stovėjau prieš problemą, ką daryti toliau? Grįžti atgal buvo gana toli, o aš pats gerokai privergęs. Nuo kalno žiūrint norima eiti kryptimi, matėsi tik medžiais ir krūmais apaugę kalnai ir kalnai. Mano spėjimu bei nuojauta šiuo keliu eidamas nors ir gerokai nukrypau nuo gyvenamųjų vietų gilyn į mišką, bet tiesiai kryptimi einant, vistiek būtų nepalyginamai arčiau, kaip grįžti atgal. Tad laiko nedelsdamas, kadangi laikrodis jau rodė ketvirtą val. po pietų, nustačiau kryptį ir pradėjau leistis nuo kalno. Slaitas buvo labai status. Einant žemyn, krūmai kaskart darėsi vis tankesni. Pagaliau patekau tiesiog į susipynusių lįjamų ir visokių spygliuotų krūmų bruzgynus, per kuriuos eiti buvo galima, kelią prasiškinant tik peiliu. Tokiu būdu eiti pirmyn galėjau tik labai pamažu, o laikas bėgo. Pamačiau, kad vienintėlis būdas paspartinti kelią, yra surasti kalnų upelį ir tuomet jo vaga leistis žemyn. Mano laimei, po neilgo blaškymosi viena ir kita kryptimi, kur mano manymu turėjo būti upelis, pagaliau jį suradau. Visa upelio vaga turėjo akmenų pagrindį, kaip ir patys kalnai. Upelio vaga keliauti buvo žymiai geriau. (bus daugiau)

KITI APIE MUS

Estai apie lietuvius laisvame pasaulyje.

"Teataja", estų koalicijos savaitraštis, nr. 7 (793) pirmajam puslapy paskelbė platų straipsnį apie lietuvius laisvajame pasaulyje. Ryšium su Lietuvos Nepriklausomybės švente nurodoma, jog šiuo metu Vakaruose gyvena trys nepriklausomybės Akto signatarai. Toliau pateikiami apytikriai lietuvių skaičiai įvairiuose laisvojo pasaulio kraštuose ir apžvelgiama politinė, kultūrinė bei bendruomeninė organizacija. Šalia vadovaujančiųjų veiksmų ir politinių grupių minima Lietuvių Enciklopedija, Draugo ir Aidų metinės premijos, meniniai ir moksliniai pasireiškimai. Straipsnį paruošė "Teataja" užs. skyriaus redaktorė A. Lemberg, anksčiau dirbusi Amerikos Balse Miuncheno skyriuje ir ten užmezgusi artimus ryšius su lietuviais. Koaliciniais pagrindais leidžiamas savaitraštis "Teataja" eina Stockholme nuo 1944 rudens.

Apie Lietuvą

"Lietuva — gėdingas Maskvai pavyzdys"

"Rundbrief", masiniu tiražu leidžiamas Tarpt. komiteto kr. kultūrai ginti vokieškos sekc. leidinys. Šių metų 7-nr vasis numerį paskyrė Lietuvai, dėdamas antraštę: "Lietuva — das Schandexempel fur emigranten, sovietinju laiku sugrįžęs į Brazilijos ar Argentinos, jaučiasi skaudžiai apsvylęs, kai pastebi, kad geležinė uždanga prieš jį jau visam jo amžiui nusileidusi.

Vel Nuteisti Lietuvoje

"Sovietiskaja Litva" žiniomis, trys lietuviai, buv. policijos pareigūnai nuteisti mirties bausme. Jie būnų kaltinami vokiečių okupacijos metu būk nužudę 60,000 žydų, lietuvių, rusų, lenkų, gulų ir kitų tautybių žmonių. Jie nuo pat karo pabaigos gyvenę Lietuvoje užsimašę. Papildomomis žiniomis, vienas iš mirčių nuteistųjų esąs buv. policijos inspektorius Alfonsas Nikštaitis. Jis tūriamai buvęs vokiečių karinės žvalgybos patikė-

JIE ir ŠITAI

Partietis nematė "Tėvynės Balso"

Jau buvo seniai išaiškinta, kad "Grįžimo į tėvynę" komiteto leidžiamas užsienio lietuviams "Tėvynės Balsas" pačioje Lietuvoje nei platinamas, nei skelbiamas. Tik mažas skaičius asmenų žino apie jo egzistenciją ir dar mažesniais skaičiais laikraštėlis yra priimančiam (to komiteto nariams, artimiausiems bendradarbiams ir pan.). Kad sovietinės įstaigos tą laikraštėlį slepia nuo Lietuvos gyventojų, dabar gautas dar vienas įdomus įrodymas. Vienas Lietuvos komunistas, tam tikroms politinėms pareigoms atvykęs į vakarus, atvirai prisipažino, kad jis "Tėvynės Balso" dar niekad nėra matęs ir kad tasai laikraštėlis su Lietuva nieko bendro neturįs. Jei laikraštėlis slepiamas net nuo partiečių, tuo labiau jo nemato visuomenė ir negali sekti, kokiais "tautiniais nudažytais" metodais tuo laikraštėliu stengiamasi užsienio lietuvių vilioti grįžti į sovietinę Lietuvą.

